

Steinar fyri breyð

Tess meira børn hava høvi at uppliva søgur og ævintýr, sangir og kvæði gjøgnum tað talaða orðið, tess ríkari gerast gávur teirra at skapa myndir sjálvi, tess betur duga tey livandi at ímynda sær tað, tey hugsa, hoyra ella lesa. Og burtur úr hesum mennast eginleikar, sum eru av størsta týðningi fyri lívið alt skrivir Elin Henriksen, lærari m.a. í "Sjónarmið" í dag, sum snýr seg um "Tann 4. Vísmaðurin", ein barnafilmur, sum sýndur varð í sjónvarpinum 3. januar.



Elin Henriksen, lærari: -At vísa søguna um 4. vísmaðmann sum teknifilm í sjónvarpi virkar beint tvørturímóti hesum boðskapi

SJÓNARMÍÐ

„Tann 4. Vísmaðurin“ var heitið á barnafilmi í sjónvarpinum tann 3. januar.

Søgan um tann 4. vísmaðmann er gomul halgi-søga og er at finna í ymiskum líki víða hvar. Tann 4. vísmaðurin ætlaði sær at fara við hinum 3 vísmonnum at finna Bethlehemsbarnið og geva tí dýrabærar gávur, men ferð eftir ferð fór hann at hjálpa neyðstøddum fólki og varð tiskil ov seinur. Í 33 ár leitaði hann eftir nýggja Konginum, men fann hann ikki fyrr enn á vegnum út á Gølgata. Tá hevði tann 4. vísmaðurin onga gávu eftir — hann hevði givið teimum minstu brøðrunum tær.

Fyri nøkrum árum síðani fortaldi eg einum 3. flokki í skúlanum hesa søgu; hon vardi allan januar mánað, ½ tíma um dagin. Børnini vóru sera hugtikin av søguni. Tey livdu saman við 4. vísmaðmanninum í vónunum um tann nýggja Kongin, í spenninum um at náa fram, í líðingini hjá teimum neyðstøddu, samkensluni hjá

tí 4. vísmaðmanninum, vónbrotinum, tá ið hann kom ov seint og í gleðini, tá ið hann at enda fann Kongin. Søgan varð fortald fyri børnunum — málað við orðum. Myndirnar skapaðu tey sjálvi inni í sær. Tey spurdu, prátaðu og teknaðu. Børnini fingust stundir at uppliva søguna; ríkaðust upp av henni.

Triðja dagin í nýggja árinum sat eg í stovu við tendraðum sjónvarpi og einum barni um sama aldur sum skúlabørnini tá. Barnafilmurin kom: Teknifilmur um Tann 4. Vísmaðmann. Í rúkandi ferð kom teksturin skiftandi eftir skiggjanum, og eg las fyrri barninum, so frægt sum eg kláraði at fylgja við. Við sama skundi skiftu myndirnar — ein-táttaðar, stívar, deyðar myndir. Lidnar myndir, klárar at svølgja ótugd-ar. Barnið sat og hugdi við stórum eygum. Roynði at fylgja við í gongdini; onkuntíð glapp okkurt burtúr, men ikki vóru stundir at greiða frá nøkrum. Filmurin vardi umleið ½

tíma; so varð sjónvarpið sløkt. Eftir sat barnið við hópi av spurningum; hvat var í grundini hent í filminum? Hvi endaði hann soleiðis? Saman við mammuni roynði eg at lurta eftir tí, sum lá aftan fyri ítekiligu spurningarnar hjá barninum og at svara. Tað var eyðsæð, at barnið ikki bara var ørkymlað av ógreiðum hendingum í filminum. Søgan sjálf hevði eitt innihald, ið vildi meira enn vera løtu-undirhald.

At geva børnunum steinar fyri breyð — tað eru orðini, mær runnu í huga, tá ið vit høvdu sæð hendan teknifilmin fara hurrandi eftir sjónvarpsskiggjanum, og eg samanberi við ta uppliving, børn kunnu fáa við at hoyra eina søgu fortalda av livandi mannamánni.

Hjá flestum okkara, ið eru uppvaksin við ongum sjónvarpi og fáum myndabókum, man tað kennast sjálvsagt at vera fýr fyrri at „gera myndir inni í sær“. At hoyra ella lesa eina søgu og ímynda sær, hvussu tað sær út. Ella ið

hvussu er minnst, at vit gjørdur tað sum børn. Hvussu sá skipið út, sum drongurin sigldi við til kongarikið í Babylon? Vit hava kanska lyndi at halda, at hesi evni at ímynda sær lutir og hendingar afturvið orðum er nakað, sum kemur av sær sjálvum. Men hvussu er støðan hjá børnum, ið einamest eru von at hyggja at lidnum myndum? Einaferð skuldi eg siga nøkrum børnum um 6-8 ára aldur eina søgu. Tey mótmæltu: „Vit tíma ikki at hoyra søgu við ongari bók og ongum myndum!“ Men eg fortaldi kortini, og tá søgan var liðug, læt í einum teirra: „Hatta var legið! Eg líkasam sá myndirnar inni í høvðinum, meðan tú fortaldi!“ — Nú var barnið vordíð tað klókari, at hetta bar til.

Í skúlaflokkinum, sum eg eri lærari hjá, eru børnini einans von at hoyra — ævintýr, sagnir, landalæru, djóralæru, søgu o.s.fr. Bøkurnar tekna og skriva tey sjálvi. Tey eru von at „lurta í myndum“. Í 7. flokki segði eg frá ferðini hjá Magellan; og ein dagin sóu børnini eina bók við tekningum frá

ferðini, hampuliga góðar. Men tey lögdu skjótt bókina frá sær við orðunum: „Nei, hesum tími eg ikki at hyggja at. Hasar myndirnar nytta einki afturímóti teimum myndunum, sum eg sjálvur geri inni í mær. Tær eru nógv betri!“

Sjálvandi er ymiskt, hvussu børn eru fyri, hvørjar síður mennast í teimum; men samanumtikið kann sigast, at tess meira tey hava høvi at uppliva søgur og ævintýr, sangir og kvæði gjøgnum tað talaða orðið, tess ríkari gerast gávur teirra at skapa myndir sjálvi, tess betur duga tey livandi at ímynda sær tað, tey hugsa, hoyra ella lesa. Og burturúr júst hesum mennast eginleikar, sum eru av størsta týðningi fyri lívið alt. Tann, ið sum barn dugir at skapa myndir inni í sær, dugir eisini betur at liva seg inn í viðurskifti hjá øðrum. Har er góður gróðrabotnur fyri menning av evnunum at fata onnur menniskju, evnunum at hava samkenslu við øðrum. Sum kenslur, ið mennast í egnum barmi heldur enn sum úrslit av uppaling og siðalæru.

Boðskapurin í søguni um tann 4. vísmaðmann er greiður. Hann sýndi samkenslu í verki og tænti á tann hátt tí Konginum, sum hann helt seg hava sviðið. Men at vísa søguna sum teknifilm í sjónvarpi virkar beint tvørturímóti hesum boðskapi.

Elin Henriksen

Sosialurín — fimm ferðir um vikuna!